

ЕНОРИЯТА КАТО ЕДНО СЕМЕЙСТВО: БЪЛГАРСКАТА ЦЪРКОВНА ОБЩИНА В ЖЕНЕВА¹

Сандра Керелезова
Богослов и журналист

В последните десетилетия Швейцария се утвърждава като успешен пример за етническа, езикова и религиозна толерантност¹. Неслучайно именно Женева е градът, избран за седалище на Световния съвет на църквите (ССЦ). Това е организацията, в чиято основа стои т.нар. икуменическо движение. В ССЦ към днешна дата членуват 350 християнски църкви, включително и поместни православни църкви². Мисията на ССЦ е да утвърждава междухристиянския диалог, а крайната цел според нейните представители е постигането на единство между всички християнски църкви по света.

Въпреки повишения брой на европейците, които се самоопределят като християни, но не и като членове на конкретна деноминация, продължава да е валидна потребността от практикуване и преоткриване на духовната традиция, в която човекът е израсъл и е бил възпитан от дете. Това в особено голяма степен е валидно за имигрантите в западноевропейските страни. Поставени в нова житейска ситуация и нова среда, те се изправят пред предизвикателството да се интегрират в обществото и едновременно с това да запазят своята културна и религиозна идентичност. Може би именно заради това Западно- и Средноевропейската епархия е най-бързо развиващата се и разрастваща се епархия на Българската православна църква. От своето създаване през 1986 г. до днес в диоцеза на епархията се включват десетки църковни общини в над 14 европейски държави.

Съработници на Бога

Какво е нужно, за да се основе църковна община в някой европейски град, където има българи? Какъв е основният принцип, по който нашата Западно- и Средноевропейска епархия се разраства? Бихме казали, че той е свързан не толкова с големия брой българи на даденото място, а със степента на силата, с която те искат да създадат жива и автентична църковна общност. Поради недостига на финансови средства, на дефицита на свещеници и липсата на храмови сгради, мисията за съграждане на българска православна енория в странство се оказва съвсем нелека. Но волята, да устоиш на изпитанията, и убеждението, че усилията си струват, идва от съзнанието за съработничество с Бога. Или както пише свети апостол Павел: „*Ние сме съработници на Бога... По дадената ми от Бога благодат, аз, като мъдър първостроител, положих основа, а друг зида върху нея; ала всеки нека внимава, как зида... И ако някому делото, що е зидал, устои, той ще получи награда*“ (1 Кор. 3:9-14). Тези думи на свети апостол Павел за Божиите съработници може да се отнасят до църковните служители, но са валидни и в по-широк план – за всеки, който спомага за осъществяването на всяко благословено от Бога дело, което дава благодатни плодове.

¹ По-голямата част от християните в Швейцария се самоопределят като католици – 35.8%, а протестантите са 23.8%. Около 2.2% принадлежат към някоя от новите евангелски общности, 2.2% са от друга християнска деноминация, а православните са около 2.5%. Един немалък процент – над 26, не принадлежат към никоя деноминация, а се определят като агностици, атеисти и др. Изповядващите исляма са около 5.3%, а почти 2% са изповядващите други религии като юдаизъм, будизъм, индуизъм и др. Вж. <https://www.bfs.admin.ch/bfs/en/home/statistics/population/languages-religions/religions.html>

² Св. Синод на Българската православна църква взема решение да напусне Световния съвет на църквите през 1998 г.

Емблематичен пример за целеустременост и вяра в успеха на своята мисия (на които Българската църква откликва в лицето на Западно- и Средноевропейския митрополит Антоний) е една от новосъздадените български църковни общини – **„Рождество Богородично“ в Женева.**

Българската православна община в Женева е основана на 8. септември 2018 г. Митрополит Антоний обявява новината за новосъздадената община след празничната света Литургия за Рождество Богородично в румънския храм в швейцарския град. Учредителното събрание се провежда на 11. май 2019 г., когато се приема и уставът на общината и когато е избрано и църковно настоятелство от четирима представители на българската общност. Двама от тях – **Пламен Мамихин**, председател на настоятелството, и **Нели Цонева** – зам.-председател, разказват за началото и неговата предистория.

Началото

Пламен пристига, за да устрои живота си в Женева, както самият той казва – воден от любовта. „През 2012 г. моята приятелка получи предложение за работа от международна организация в Женева. Аз я подкрепих в решението ѝ. Всъщност това беше труден избор, защото в България по това време тъкмо си бяхме купили терен и имахме планове да строим къща. Изобщо не си представях живот извън страната, бях се отдал на работата си, но след две години вече се бяхме изморили от пътувания и срещи между Женева и София и трябваше да взема решение за моето бъдеще. Преместих се в Женева с много съмнения, въпроси и неизвестности. Попаднах в град, в който дори не говорех езика“, споделя той. Нуждае се от време за аклиматизация – в този динамичен и с особено висок стандарт на живот европейски град (който се нарежда на седмо място в класацията на най-скъпите градове според The Economist за 2020 г.). На следващата година след пристигането на Пламен в Женева се ражда неговият син Борис и това събитие прогонва всички съмнения.

„В самото начало контактите ми бяха изцяло международни. С българи почти не се срещам. При една от визитите ми в българското посолство в Берн, които бяха свързани с уреждането на документите на сина ми, питах служителите в него за български организации и българска общност и те ме насочиха към две организации, за които не открих никаква информация, нямаха дори и интернет страница. През 2018 година обаче за моя изненада с мен се свързаха Иван Кожухаров – емблематична фигура в Женева, председател на организация „Воеводите“, и Нели Цонева, които живееха в града от над 25 години, както и Ева Ананиева – председател на родителския съвет към българското училище в Женева. Идеята им бе да подкрепя създаването на българска православна църковна община“, разказва Пламен. Той си спомня първите въпроси, които задава тогава на своите сънародници – защо чак сега работят за създаването на българска църковна община в Женева и защо са потърсили именно него, който живее тук от около четири години. „Чудех се как не е създадена църква до този момент, след като България е членувала и е имала представител на най-високо ниво в Световния съвет на църквите в Женева над 50 години. Вторият по важност човек в Българската православна църква е бил зам.- генерален секретар на тази икуменическа организация, така че не параклис са могли да изградят, а направо храм. Но отговорите на тези въпроси разбрах много по-късно! Вече имаше един неуспешен опит за създаване на църковна община и затова през

март 2019 г. митрополит Антоний реши да назначи служебно църковно настоятелство с мандат единствено да създаде устав на бъдещата църковна община и да организира учредително събрание. Аз бях част от това настоятелство. През април същата година вече имахме изготвен устав и събрание на учредителите. На следващия месец бе отслужена първата света Литургия на българската православна енория в Женева“.

Датата 12. май 2019 г. е паметна за православните българи в Женева. В Неделята на светите жени мироносици е отслужена първата света Литургия, за която се събират около 50 българи. Многолетствието е изпълнено от Хари Драганов – хорист в Женевската опера. Мястото, предоставено на българската община за това първо богослужение, е протестантският храм „Св. Мария Магдалена“ в сърцето на стария град, в близост до катедралата „Сен Пиер“. Всъщност една от нелеките задачи по пътя към устройването на църковната енория е процесът по откриване и устройване на постоянно място за богослуженията. В това отношение силно се разчита на подкрепата и благоразположението както на градските власти и най-вече на представителите на другите християнски деноминации – на католици и протестанти. „Беше изключително трудно, несигурно и много скъпо. Слава Богу, успяхме всеки месец да организираме самостоятелни служби с български свещеник! Много по-късно този въпрос се реши устойчиво. За българската общност беше важно службите да се провеждат на място, достъпно от градски транспорт, да бъде в центъра на Женева и да има площадка за деца, за да могат да играят по време и след службата“, разказва Пламен.

Но подобно на Пламен, и Нели, зам.-председател на настоятелството, е убедена, че спънките по пътя не биха я отказали да дава всичко от себе си за каузата. Затова и тя не пести сили и време за отговорностите си като член на църковното настоятелство. Време, което се оказва най-дефицитното и ценно нещо в динамичното ѝ ежедневие на банков служител и майка на 9-годишна дъщеря. Когато преди около над 20 години Нели пристига в Женева, тя се изненадва, че само българската общност няма своя църква измежду православните, за разлика от гърци, сърби, руснаци и румънци.

Действително православието е наднационално учение, в което всички са едно цяло в Христос и в което „няма вече иудейн, ни елин“ (Гал. 3:28). Но понякога за конкретния човек езикът на богослужението се оказва пречка и той има нуждата да разпознае специфичната красота на собствената традиция, в която е бил възпитан от дете. Години наред Нели посещава енория към Руската православна църква, но копнежът да бъде част от българска църковна общност не отслабва. „Когато пристигнах в Женева, българите не бяхме много. Образно казано, брояхме се на пръстите на двете ръце. Първоначално се появи идея българската община да бъде приютена в руския храм, но не позволиха да се отслужва богослужение само от български свещеник, задължително трябваше да участва и руски духовник в него“. Когато стартират организационната работа по създаването на новата енория, Нели е част от един екип, който с времето се сменя. Днес тя казва, че не си е и мечтала да бъде в настоящия екип, който е като едно семейство. „Създаването на нова църковна община е процес, който се гради с години. В началото са идвали и по 4-5 човека на богослужение. Но сме безкрайно благодарни на митрополит Антоний, който откликна на всички наши стремежи, за да се случи всичко това! Такава силна подкрепа от Митрополията не сме и очаквали!“, споделя Нели. В организационната работа ѝ помагат две качества, които е усвоила от самите швейцарци – дисциплина и чувство за ред. „Много е важно хората от църковното настоятелство да са събирателни фигури,

българите тук да ги асоциират с отзивчивост и търпеливост. Да ти имат доверие, че могат да се обърнат към теб по всякакви въпроси, не само църковни. И ние откликваме на всякакви проблеми, понякога и в почивните ни дни – попълваме документи, търсим работа, квартира...“. И тогава често се случва един парадокс: много българи, пристигнали в чуждата държава, преоткриват православието именно далеч от родината си. Първоначално потърсили църковната ни община с мотива да срещнат свои сънародници, да потърсят решение на проблемите си, постепенно започват да проявяват все по-силно желание да научат повече за църковните тайнства, за православната молитва, музика, иконопис, за постите и т.н. За истините на вярата и посланията на Свещеното Писание. А доскоро някои от тях са приемали вярата, в която може би са били кръстени като деца, за даденост, чието практикуване се е изчерпвало в това да посетят храма на големите празници и да „запалят свещичка за здраве“.

„Трябва да посрещаме всеки човек с благодат. Ако на входа на храма стоим с някакъв „верометър“ и съдим другия – ти си църковен, ти не си достатъчно църковен, това няма да е от полза за никого. И ние, членовете на настоятелството, искаме да покажем, че сме хора от света, нищо човешко не ни е чуждо. Искаме сънародниците ни, дошли на служба, да се чувстват спокойно и свободно. Да знаят, че децата им не трябва да са строени като войници и да мълчат, затова и направихме един кът с масичка, където малките могат да рисуват, да оцветяват иконки, да не се отегчават. Засега се събираме веднъж месечно и след като Литургията завърши, хората остават още час-два, за да се видят, да си споделят проблемите, да се запознаят с новодошли от общността“, разказва Нели и е категорична: **„Не е вярно наложилото се клише, че българите в странство не си помагаме помежду си!“**.

Дяконията

Взаимната помощ е основна част от мисията и дейността на българската православна общност в Женева. Тя съвсем естествено се вписва в църковното понятие „дякония“ – служение на християнина в грижа за ближния, за всеки, изпаднал в нужда, в страдание поради болест, в затруднение. Дяконията е и един от основните приоритети на Западно- и Средноевропейската митрополия. Месеци след своето избиране през 2013 г. за архипастир на Западно-и Средноевропейската епархия в публична дискусия³, посветена на мисията на Българската православна църква в Европа, митрополит Антоний говори именно за ключовото значение на дяконията: *„Важно е нашите сънародници да намерят подадена ръка, да намерят съпричастност в лицето на нашия български свещеник – да бъдат подслонени, нахранени дори докато се устроят. В някои европейски държави има лостове за субсидиране на такава дейност. Разбира се, това изисква усилия от страна на нашите свещеници да създадат добър екип около себе си, който да ги подкрепя в търсене на европейски програми, по които се отпускат средства за обучителни семинари, социална дейност и др... Важно е да не се отива в крайности – нито храмът да се превръща в една трапезария, в столова, нито да се загърбва социалната дейност. Следвайки примера на Спасителя – преди да извърши чудото с хлябовете, Той говорел на събралото се множество за Бога, за вярата. И след като им говори, накрая Той вижда, че са огладнели – тогава извършва чудото и нахранва хиляди*

³ Публична дискусия, организирана по инициатива на сайта Православие.БГ, с участието на митрополит Антоний и проф. Георги Капривев, състояла се през юни 2014 г. в столичната ателие-книжарница „Къща за птици“.

хора. Тоест Той се е погрижил и за тяхната физическа храна, но преди това ги е наситил духовно.“

Една от социалните инициативи на църковната община в Женева е ежемесечното подпомагане на български семейства (включени по определени критерии) с ваучери за храна. Друга особено полезна инициатива за новодошлите е безплатен курс два пъти седмично по френски език, воден от франкофон, член на общината. Предвидени са и посещения на музеи и културни събития (кинопрожекции на френски език и др.). В краткосрочен план членовете на настоятелството планират да осигурят за свои сънародници логистична подкрепа пред институции, за попълване на документи, представяне на юридически съвети и др.

Специално за Рождество Христово членовете на българската енория са подготвили коледни подаръци за 40 деца. Беше планирано те да бъдат раздадени на коледен концерт на 13. декември, но за жалост поради ситуацията с мерките срещу коронавируса, концертът бе отложен. Разбира се, подаръците стигнат, до когото трябва навреме. Всъщност как преминава една нова православна община през изпитанието на пандемията и наложените ограничения и периодите на карантина?

Църковен живот във време на пандемия

През пролетта на 2020 година духовници и вярващи се изправиха пред изпитанието на една нова реалност, настъпила като отговор срещу заплахата от COVID-19. Като предпазна мярка срещу разрастващата се пандемия в много европейски държави бе взето решение за затваряне на храмовете, включително и на православните църкви. На някои места богослуженията бяха напълно преустановени, на други – духовници служеха св. Литургия от домовете си, а някои я излъчваха онлайн. Изпитание, което все още не е преминало, което тепърва предстои да осмисляме в дълбочина и да търсим отговор на въпроса, дали сме го преодолели успешно в духовно измерение. Отец Добромир Димитров, един от българските свещеници от Западно- и Средноевропейската епархия, обгрижващ църковната ни община в Кент, Великобритания, пише по повод новата ситуация: *„Целта на преживяната карантина и невъзможността да се събираме би трябвало да принесе благодатно покаяние, за да осъзнаем какво е всъщност Литургията за нас... Ако нямаме радост, то със сигурност се уповаваме на нещо друго, а не на Христа. Нека помним, че нищо не може да ни отлъчи от Неговата любов, нищо не може да ни отдели от Него, защото Той възкръсна от мъртвите и със смъртта си смъртта победи, и това Той направи за нас...“* (Димитров 2020). Нищо не може да замести или да подмени светата Евхаристия, която е сърцето на църковния живот, но именно тази радост, която има предвид отец Добромир, това усещане за общност и за взаимна грижа се стремят да запазят сънародниците ни от православната ни енория в Женева във времето на изолация, изпълнено с тревожност и страхове. „За разлика от България, където храмовете останаха отворени, на нас ни се наложи да спрем богослужението съобразно местните санитарни мерки. Именно в този труден период открихме друг начин на солидарност и общуване – църковната община подкрепяше 11 семейства, като им предоставяше дезинфектанти, маски, ръкавици и витамини. Бих казал, че през този период ние подсилихме отношенията помежду ни чрез чести телефонни разговори и конферентни онлайн срещи“, споделя Пламен.

Тази есен, преди повторното затягане на мерките, църковната община успява да се събере за първата света Литургия след първата вълна от разпространението на коронавируса. Това става на 20. септември 2020 г., а за да отслужи светата Литургия в Женева пристига Западно- и Средноевропейският митрополит Антоний заедно с протосингела на епархията архим. Атанасий (Султанов). За богослужението, отслужено от архиерея в съслужение с неговия протосингел и свещеници от епархията, в католическия храм „Сен Пол“ се събират около 120 души, включително идват и българи от Цюрих и Франкфурт. Преди началото на Литургията за иподякон е постриган малкият Йоан от църковната община във Франкфурт, а отец Стефан Тафров получава офикията „протоерей“ (заедно със свещ. Васил Балевски). „В този ден се усещаше колко много хората бяха зажаждали да се съберат отново в храма, беше много вълнуващо. Някои от нас вече бяха преминали през коронавируса. Спазвахме всички санитарни мерки и въпреки това малко се притеснявахме дали всичко ще бъде наред. За радост, никой не се разболя след това църковно събрание.“, разказва Нели Цонева. Към момента на подготовка на настоящия текст (втората половина на ноември 2020 г.) в храмовете в Женева отново са наложени по-строги мерки. За разлика от пролетта, все пак вратите им остават отворени за богомолци, но в тях не могат да се извършват богослужения. Нели уточнява обаче, че българският свещеник има право да извършва водосвети в домовете и други треби. „Правим всичко възможно да не се прекъсва това общение между нас и свещеника“, отбелязва Нели.

Мистичната сила на православната музика

Въпреки използването на алтернативни начини на общуване, благодарение на съвременните технологии в извънредната ситуация от последните 10 месеца, вярващите са наясно, че нищо не може да замести и компенсира живото общение в храма, автентичното участие в светата Литургия като общо дело. Неизменна част от богослужението са православните песнопения, а докосването на духа до красотата на молитвено издигащите се гласове в храма не може да бъде подменено със слушането на изпълнения онлайн.

В първите векове на християнството, в древната Църква песнопенията са били изпълнявани от всички богомолци в храма. Постепенно обаче богатството и сложността на песнопенията се развиват и това по естествен път налага обособяването на отделна група от богомолци – тази на църковните певци. Историческите свидетелства посочват, че през 363 г. на Лаодикийския църковен събор темата за православното пеене е била поставена и тогава е записано правилото: „*Не трябва никой друг да пее в църквата, освен певци, които се броят в клира и пеят по книга...*“ (Борисов 2019: 30). От времето на четвърти век се пренасяме отново в съвремието. Скоро след първите богослужения на българската енория в Женева възниква нуждата от създаването на църковен хор. На пръв поглед мисията изглежда особено трудна за осъществяване – няма как да се „командирова“ професионални църковни певци от България. За щастие, обаче, със задачата се заема професионалният диригент с дългогодишен опит Станислава Нанкова и само месеци след създаването на общината – на Кръстовден 2019 г. вече е сформирани и църковен хор.

Станислава пристига в Женева през 1999 г. Преди да се реши да замине за чужбина, тя завършва Академията за музикално, танцово и изобразително изкуство в Пловдив и

работи като музикален педагог и диригент в родния си град Добрич. Специализира оркестрово дирижиране в Лондон, а в Швейцария завършва хорово дирижиране и магистратура по музикология. Любопитно е, че интересът ѝ към източната църковна музика е провокиран от нейния преподавател по грегорианско пеене. „Един ден той ми каза – как ще учиш за традицията на нашето западно пеене, когато не знаеш нищо за собствената си традиция – на православната музика?! И това наистина е парадоксално – всеки бъдещ хоров диригент тук е задължен да изучава като дисциплина грегорианското пеене, а в България, доколкото знам, и днес в Консерваторията хоровите диригенти не учат източна църковна музика. Това е голям минус – че тази дисциплина може да се изучава само в богословските факултети⁴“, споделя Станислава. Работи като асистент в Консерваторията в Женева по международен проект, посветен на късновизантийската Кукузелева нотация, съвместно с Центъра за славяно-византийски проучвания „Проф. Иван Дуйчев“ към Софийския университет.

Днес тя е диригент на четири хора – на една изцяло мъжка формация, две смесени хора, с които изпълняват религиозна музика в ораториално-кантатния жанр, и хор към немскоговореща протестантска църква в Женева. Как се стига до решението ѝ да поеме ангажимента да дирижира пети хор, а именно към нашата православна община? „Това беше спонтанна идея, която ми хрумна по време на втората служба на българската църковна община в Женева, на която присъствах. Беше ми ясно, че освен вяра, за да изпълняваш песнопенията в светата Литургия, е необходима и някаква музикална подготовка. В Швейцария не е да няма българи, които са музиканти по професия. Може би тук ще кажа нещо, което няма да се хареса особено на мои колеги, български певци, които живеят от години тук, но... истината понякога боли. Имаме гласове, които биха се включили чудесно в една такава инициатива, но някак все идва момент, в който се стига до финансовия въпрос – ще дойда да пея, но колко ще ми бъде платено?! На този етап, обаче, в една толкова млада църковна общност, каквато сме, правим нещата основно на доброволчески принцип. И тогава, след като отецът изнесе своята проповед, аз излязох пред хората и попитах дали има желаещи да направим хор“.

За радост, няколко души откликват на призива на Станислава и към днешна дата членовете на хора варират между 6 и 10 човека. Всеки от тях в някакъв етап от живота си – любителски или професионално – се е занимавал с музика. Това са: Варвара, касиер на църковната община, която пее в хор в Женева; Светлин, който е бил учител в българското училище в Женева; Пламен, председателят на църковното настоятелство; неговата съпруга Цвети, която работи към международна организация, но в родния си град Габрово е пеела в хор; Вяра – счетоводител по професия, но участвала в български фолклорен хор; Валентина, която също пее в хор в Женева; Лиляна – готвачка по професия, но и тя – изпълнявала български фолклор; Натали – студентка по виолончело в Женевската консерватория, и Татяна – вече пенсионерка, но дълги години свирила на виолончело в оркестъра на френска Швейцария в Женева.

⁴ Към настоящия момент на сайта на Националната музикална академия в София в магистърската програма по хорово дирижиране обучението по църковна музика е отбелязано като избираема дисциплина (вж. <http://nma.bg/bg/degree/?d=3&id=17>). Магистърската програма „Ръководство на църковен хор“ е сравнително нова и може да се изучава в Богословския факултет на Софийския университет

Красотата на източната църковна музика, както и на иконописта докосва сърцето на западния човек и понякога провокира в него желанието да опознае православната вяра и култура в по-голяма дълбочина. Неведнъж българската диригентка е виждала възхищението, което православната музика провокира в нейни швейцарски приятели и колеги. Тя споделя, че с мъжкия хор, който дирижира, имат диск с няколко православни песнопения. Спомня си и как веднъж преди години пасторът на протестантската църква, към която е и хорът, който тя ръководи, решава да включи православни песнопения в богослужението за Рождество, както и православни икони. Благодарение на съдействието на Станислава това става факт. Тя помага на певците да изучат няколко песнопения от Добри Христов, обяснява тяхната роля в богослужението на Православната църква и дори превежда стиховете на някои от песните, за да добият представа за смисъла. „Майка ми, която по това време ми беше дошла на гости за Коледа, дойде на службата и се просълзи от вълнение“, припомня си диригентката.

Като свидетелство за това, че православната вяра е наднационална, какъвто е и езикът на църковните изкуства, и завладява човешкото сърце без значение от народност и културна среда, тя дава следния пример: „В Шамбези, квартал на Женева, има голям гръцки храм, има и православен храм, в който се служи на арабски, а има и една крипта, която съм посещавала и в която богослужението и песнопенията са на френски език“.

Православната енория през погледа на една швейцарка

Българската църковна община „Рождество Богородично“ в Женева вече има и своите швейцарски приятели. „Швейцарците са силно вярващи, но не демонстрират вярата си както ние източноправославните християни. Умерени в изказа и съдържани в поведението си, на пръв поглед те могат да направят впечатление на незаинтересовани и студени хора. Но веднъж установиш ли контакт на духовно ниво с тях, те се превръщат в изключително подкрепящи, мили и много отзивчиви хора. Те са много подредени, лишени от вкус към пищност и помпозност“, обяснява Пламен.

Мари Лор дьо Прю е сред местните хора, които посещават богослуженията на българската църковна община „Рождество Богородично“. Ето и нейния разказ за впечатленията ѝ от българската енория:

„За първи път влязох в контакт с българската община през януари 2020 г., благодарение на моя приятел Димитър Арnaudов, който бе поканен да пее като гост-псалт на една служба. С него сме състуденти по теология от университета във Фрибург. Покани ме да дойда, защото знаеше, че България ми е близка на сърцето! Преди повече от 15 години прекарах цели две лета в дома за деца без родители „Солидарност“ в Стражица. Именно при общуването ми с децата и персонала там научих български. Никога няма да забравя как децата ме накараха да се чувствам като тяхна по-голяма сестра и как създадох страхотни приятелства там.

Когато отидох на богослужението на българската църковна общност в Женева, бях впечатлена от гостоприемството и топлината в отношенията на тази съвсем нова, малка общност! От този ден нататък се създадох приятелства и малко по малко се опитвам да внеса част от моя опит, който имам от Католическата църква и работата ми в най-голямата организация в Швейцария за предоставяне на социални услуги „Каритас“. Вече 10 години работя в капеланството на федерален център за лица, търсещи убежище в

Швейцария, както и отговарям за предоставянето на социални услуги в региона Vaud Riviera (Vevey-Montreux). Отговаряме за организацията около раздаването на хранителни продукти и стоки от първа необходимост няколко пъти седмично, на социални горещи линии във връзка с „Каритас“, на групи за подкрепа и взаимопомощ, както и подкрепа на уязвими и маргинализирани групи хора. Винаги съм обичала красотата на православната Литургия. В университета във Фрибург изследването ми в областта на патристиката беше посветено на социалните аспекти в богословието на свети Василий Велики и свети Йоан Златоуст.

Голямата изненада за мен бе всъщност, че тази малка общност е едно голямо семейство, в което всички са добре дошли! И миряните като част от тази общност се чувстват защитени и щастливи. Те са много креативни и всичко това се случва в хармония с отец Стефан. Това е скромна енория, която се опитва да изпълнява мисията си с любов. Изпитвам голяма радост, че съм част от тази братска общност!“

Българското свещенство в Западна и Средна Европа

Именно тази хармония между миряните и свещеника, за която споменава Мари Лор, е определяща за това, дали една енория ще бъде сплотена и жива – като едно семейство. Отговорността на свещеника по правило е огромна и това със сигурност е валидно не само малко за свещениците, които служат в Западно- и Средноевропейската епархия на БПЦ и които се сблъскват с някои специфични трудности. Самият митрополит Антоний говори за тях: *„Служението в нашата епархия изисква голяма енергия, която трябва да отдават свещениците. Българските свещенослужители в Западната и Средноевропейската епархия не получават заплата от Българската православна църква. Единственото, което получават, е субсидия за подпомагане на дейността им от държавния бюджет – 500 евро месечно. Това е един екзистенц минимум, което показва грижата на българския народ към мисията на Църквата зад граница, но тези средства съвсем не са достатъчни. Затова нашите свещеници работят в най-различни професионални сфери, включително и в сферата на услугите, за да си осигурят препитание“*⁵. На някои от тях им се налага да изминават стотици километри, за да обгрижват няколко църковни общини на голямо разстояние една от друга.

„Аз лично работя на две места и никога не съм се срамувал от какъвто и да било труд. Основната ми работа се състои в грижа за възрастни и болни хора. Тя е тежка, но много удовлетворяваща“, казва отец Стефан Тафров в свое интервю⁶. От януари 2020 г. той е изпратен от митрополит Антоний да служи в енориите на православните българи в Цюрих и Женева. Така миряните от българската църковна община „Рождество Богородично“ се сдобиват с нов пастир. Той е седмо поколение свещеник. Гордо носи името на дядо си, който е служил в Пловдивската епархия и който е един от духовниците, брутално убити през 1944 г. от комунистическите власти.

Отец Стефан е ръкоположен за свещеник през 1997 г. Няколко години служи в храмове в Софийската и Пловдивската епархия, бил е и диригент на свещеническият хор при

⁵ Публична дискусия, организирана по инициатива на сайта Православие.БГ, с участието на митрополит Антоний и проф. Георги Каприев, състояла се през юни 2014 г. в столичната ателие-книжарница „Къща за птици“.

⁶ „Отец Стефан Тафров, обгрижващ българите в Швейцария“, интернет портал Православие.БГ, 10 ноември, 2020 г.

Пловдивска света митрополия. През 2013 г. обаче решава да замине и да заживее в Щутгарт, Германия.

В лицето на отец Стефан вярващите българи в Женева намират духовна подкрепа и застъпничество за всички благородни инициативи, които са замислени да бъдат осъществени в бъдеще. Като например каузата за привличане на все повече млади хора чрез създаването на сдружение на български студенти, което да е асоциирано към църковната община, както и стартирането на неделно училище. Дали тези идеи ще се реализират, особено в извънредните условия на пандемия, предстои да разберем. Но всичко е възможно – когато всички успяват да запазят, както досега, този дух на единомислие като едно семейство. С упование в думите на свети апостол Павел: „*Всичко мога чрез Исуса Христа, Който ме укрепява*“ (Фил. 4:13).

Докато подготвях настоящия текст, от разговорите ми с тези българи, изпълнени с вдъхновение и искрена вяра, особено ярко в мен се запечатаха едни думи на Нели Цонева: *Вложената от нас любов Господ ни я връща стократно! А тази църква знам, че е съградена с много любов. Вярвам, че не красотата ще спаси света, а любовта. Всичко, направено с любов, ще устои във времето!*

Затова и съм убедена, че делото им ще удържи на изпитанията – включително и на днешната нова „нормалност“, предизвикана от пандемията. За да пребъде за следващите поколения!

ЛИТЕРАТУРА

Борисов 2019: Борисов, Ив. Селенията на църковната музика. София: „Омофор“.

Димитров 2020: прот. Димитров, Д. Пандемия и духовен живот. – Християнство и култура, 4 (151), 5–12.

THE PARISH AS A FAMILY:

THE BULGARIAN CHURCH COMMUNITY IN GENEVA

Sandra Kerelezova

Theologian and journalist

Abstract

The text presents the Bulgarian church community “Nativity of the Virgin Mary” in Geneva, which is part of the Western and Central European Diocese of the Bulgarian Orthodox Church. It contains thoughts shared by Bulgarians participating actively in the development of the newly-created church community. The article focuses on different aspects of parish life: church services, social initiatives, educational activities, etc. It also examines the question of how restrictive measures during a pandemic affect a young church community.

*Западно- и Средноевропейският митрополит Антоний
отслужва литургия в Женева.*

Българската църковна община в Женева.